

رابطه سطح آشنایی با گواهینامه مهارت‌های کامپیوتر (ICDL) اعضای هیأت علمی با میزان تولید علم توسط آنان

طاهره حسومی*

چکیده: اعضای هیأت علمی از مهم‌ترین عناصر نظام دانشگاهی و از اساسی‌ترین عوامل توسعه و پیشرفت هر کشوری محسوب می‌شوند. یکی از پیامدها و محصولات عملکرد اعضای هیأت علمی تولید اطلاعات علمی است و از اعضای هیأت علمی انتظار می‌رود در این زمینه عملکرد مطلوبی داشته باشند. با توجه به نقش مهم سواد کامپیوتری در دسترسی به اطلاعات نو و ارتباط موثر و سریع بین دانشمندان و صاحبان حوزه های مختلف علوم، هدف اساسی این تحقیق، بررسی میزان آشنایی اعضای هیأت علمی با این مهارت و رابطه آن با تولید علم توسط آنان است. بر اساس روش تحقیق اسنادی - فرضیه یابی و با اجرای پرسش نامه محقق ساخته روی ۱۵۰ عضو هیأت علمی از جامعه اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن که با روش تصادفی انتخاب شده بودند، اطلاعات لازم جمع آوری شد و در نهایت، نتایج نشان داد بیشترین تعداد از جامعه مورد بررسی که با مهارت‌های ICDL آشنایی دارند به ترتیب در گروه‌های آموزشی علوم انسانی، کشاورزی، فنی و مهندسی و علوم پایه هستند. بررسی داده‌ها حاکی از آن بود که بین آشنایی با مهارت‌های ICDL و تولید علم رابطه معنی دارد.

واژه‌های کلیدی: گواهینامه بین المللی کامپیوتر، مهارت، تولید علم، اعضای هیأت علمی.

مقدمه

در حال حاضر، یکی از شاخص‌های رشد و توسعه یافتگی کشورها تولید و مصرف اطلاعات تلقی می‌شود. برای این که بتوان جایگاه کشورها را از نظر شاخص تولید و مصرف اطلاعات علمی مشخص کرد بایستی فرآیندهای تولید و مصرف اطلاعات در هر کشوری را بررسی کرد. امروزه دسترسی به اطلاعات و استفاده موثر از آن برای تمام قشرهای جامعه به منزله یک اصل اساسی در زندگی اجتماعی و حرفه‌ای به شمار می‌رود. توانایی دسترسی و استفاده از اطلاعات به هر شکل و

---

* عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن thasoomi@yahoo.com

در هر قالب (اعم از چاپی و الکترونیک) نیازمند سواد اطلاعاتی است. در عصر حاضر سواد اطلاعاتی ابزار ارتباط با دنیا است دنیایی که اطلاعات عنصر اولیه همه فعالیت‌ها و عامل راهبردی در رقابت در زمینه‌های مختلف علمی، اقتصادی، فرهنگی و ... است (پربرخ، ۱۳۸۶).

زمانی می‌توان موجبات انجام فعالیت‌های پژوهشی را فراهم ساخت که بتوان نیروی انسانی مطلوب آن را پرورش داد. زمانی می‌توان حرکتی را در جهت رشد بخشیدن به تکنولوژی آغاز کرد که فن آفرینان آگاه در اختیار قرار گیرند و این هر دو جز به یاری دانشگاه‌هایی توانمند و پویا امکان پذیر نخواهد بود. امروز، هیچ کشور صاحب قدرتی را نمی‌توان یافت که بدون تکیه بر دانشگاه‌هایی بزرگ و فعال به موقعیت کنونی خود رسیده باشد (ورجاوند، ۱۳۶۸) تولید علم یکی از روش‌های تقویت سرمایه‌های علمی کشور است. دانشگاه که مرکز تولید علم است محلی برای مطالعه، بررسی و نشر آثار و اندیشه‌ها به شمار می‌آید. به تعبیر دیگر دانشگاه مکان مناسبی است برای تربیت نیروی کارآمد به منظور حفظ و نگهداری اندیشه‌های گذشته و انتقال آنها به نسل‌های آینده و همچنین پایه‌گذاری اندیشه‌های نو، در این راستا یکی از مهمترین وظایف علمی اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها آشنایی با جدیدترین منابع و مدارک علمی است (سامانیان، ۱۳۸۲).

بدیهی است موسسات آموزش عالی با ایجاد فضاهای لطیف متنوع و جذاب نقش موثری را در تولید فکر و اندیشه بر عهده دارند. آموزش و فراگیری و به دنبال آن توسعه آموزش عالی کلید توسعه پایدار، صلح و ثبات است، همچنین وسیله‌ای ضروری برای مشارکت افراد در همه عرصه‌ها می‌باشد. از این رو باید جوامع بشری برای پیشرفت خود باید که تولید علمی داشته باشند و از طریق آزمایشگاه‌ها، تحقیقات علمی و مقالات علم تولید کنند. از آنجایی که جایگاه و نقش آموزش عالی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تعیین کننده است و نیروی انسانی متخصص مورد نیاز بخش‌های مختلف توسط بخش آموزش عالی تربیت می‌شوند، تقویت و توسعه این بخش، زیربنای توسعه سایر بخش‌ها خواهد بود.

پیشرفت علوم و فناوری طی سال‌های اخیر به ویژه در زمینه ارتباطات و داده پردازی، رشد بی‌سابقه‌ای یافته و دانش بشری را متحول ساخته و همه ابعاد زندگی بشر را در بر گرفته است. دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به‌عنوان مرکز تولید و انتقال دانش و اطلاعات نقش بسیار مهمی در رشد و توسعه علمی کشور بر عهده دارند. در این راستا توجه جدی به آموزش استفاده از اطلاعات در چارچوب کسب مهارت‌های لازم نظیر گواهینامه بین‌المللی کار با

کامپیوتر (ICDL)^۱ که یکی از مهارت‌های سواد اطلاعاتی است، پیشرفت سریع فناوری، به ویژه اطلاعات و ارتباطات^۲، روز به روز چشم اندازها و افق‌های روشن‌تری را به منظور پیشرفت علمی و فنی و حل مشکلات بشر ارائه می‌کند. امروزه افراد و جوامعی را که در به کارگیری فناوری‌های جدید کامپیوتر ناتوان باشند، بی سواد تلقی می‌کنند. گواه این امر پذیرش و اجرای دوره ICDL در بیش از ۱۴۰ کشور جهان است. در ایران نیز دولت با برنامه ملی موسوم به تکفا تلاش همه جانبه‌ای را به منظور بسترسازی، توسعه و آموزش همگانی IT^۳ دنبال می‌کند (موسوی، ۱۳۸۳).

پیشینه تحقیق

حسینی (۱۳۸۳) در تحقیقی با این موضوع: «بررسی تأثیر میزان دوره آموزش ضمن خدمت فناوری اطلاعات در سواد کامپیوتری معلمان مرد مقطع متوسطه» به این نتیجه رسید که آموزش ضمن خدمت فناوری اطلاعات در سواد کامپیوتری معلمان نقش مؤثری دارد. در پژوهش دیگری (گنج دست، ۱۳۸۳) با عنوان: «بررسی میزان دانش و مهارت‌های دانش آموزان رشته کامپیوتر و هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهرستان رودهن» معلوم شد که داشتن مهارت‌ها تأثیر زیادی بر دسترسی دانش آموزان به اطلاعات مورد نیازشان دارد. الدرینگ^۴ (۱۹۹۰) با بررسی کارایی و اثربخشی برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت در زمینه آشنایی معلمان با مهارت‌های ICDL نشان داد که معلمان در مدرسه محلی هیچ‌گونه تجربه‌ای در زمینه استفاده از کامپیوتر نداشتند.

ان ایچوران^۵ (۱۹۹۸) طی مطالعه‌ای با عنوان ضرورت گذراندن دوره مبانی کامپیوتری در میان اعضای هیات علمی دانشگاه پیتزبورگ به این نتیجه رسید که انگیزه و تمایل علمی اعضای هیات علمی که این دوره را طی می‌کنند بیشتر از استادانی است که این واحد را نمی‌گذرانند. علاوه بر این در پژوهشی دیگر با عنوان اهمیت سواد کامپیوتری بین اعضای هیات علمی در آموزش عالی در دانشگاه تکزاس، این نتیجه به دست آمد که اجرای برنامه سواد کامپیوتری در سطوح مختلف تأثیر زیادی در ارتقای کیفی اعضای هیات علمی دانشگاه تکزاس داشته است (فانگ سالونی^۶، ۱۹۹۱).

۱- International Computer Driving License

۲- Information Communication Technology (ICT)

۳- Information Technology

۴- Aldering

۵- Ann Eichorn

۶- Fangsalony

گیلمور^۱ (۱۹۹۸) نیز در پژوهشی با عنوان تأثیر آموزش IT بر روی علایق و گرایش‌های اعضای هیات علمی دانشگاه در دانشگاه تکراس نشان داد که اعضای هیات علمی که تحت آموزش IT قرار گرفته بودند، در مقایسه با آن دسته از اعضای هیات علمی که آموزش ندیده بودند انگیزه و تمایل بیشتری نسبت به تدریس داشته‌اند، سواد اطلاعاتی آن‌ها نیز افزایش پیدا کرده است. در پژوهش ماتیوز^۲ (۲۰۰۲) با عنوان استفاده از اینترنت بین اعضای هیات علمی دانشگاه ایالتی توتا: در تحلیلی در مورد جمعیت شناختی، اینترنت به عنوان ابزاری که ریشه در نظام آموزشی ایالت متحده امریکا دارد بررسی شده و معتقد است که اینترنت در ابتدا به منزله ابزاری برای اشتراک منابع مورد استفاده قرار می‌گرفت و اکنون تلاش‌های چشمگیری در حال انجام است تا از آن به عنوان یک وسیله آموزشی استفاده شود. بنابراین، از آنجا که اینترنت ابزاری مهم در آموزش عالی محسوب می‌شود، تحقیق حاضر استفاده از اینترنت را در این حوزه بررسی کرده است. این بررسی استفاده از این وسیله ارتباطی را به منظور پژوهش و آموزش سنجیده و نیز داده‌های جمعیت شناختی از مشارکت اعضای هیات علمی، در استفاده از آن خبر می‌دهد. همچنین متغیرهای جمعیت شناختی نیز مربوط به پاسخ‌هایی درباره استفاده از تنوع فناوری اینترنت بوده‌اند. یافته‌های این تحقیق نشان داد که بین اعضای هیات علمی رشته‌های علوم اجتماعی و سایر رشته‌ها تفاوت معنی‌داری در مورد سمت و مدرک تحصیلی و سطح آشنایی با کامپیوتر وجود دارد.

گواهینامه ICDL چیست ؟

این گواهینامه برای برای سنجش سواد کامپیوتری طراحی شده است. ICDL متشکل از هفت مهارت است که عبارتند از: آشنایی با مفاهیم پایه‌ای فناوری اطلاعات (مبانی کامپیوتر)، استفاده از رایانه و مدیریت پرونده‌ها (ویندوز)^۳، کار با واژه‌پرداز^۴، کار با صفحه‌گسترده^۵، بانک اطلاعات^۶، روش‌های ارائه مطلب^۷، کار با اینترنت و پست الکترونیک^۸

گواهینامه کاربری کامپیوتر در اروپا (ECDL) که در سطح بین‌المللی ICDL نامیده می‌شود تضمین می‌کند که دارنده آن، دانش مفاهیم پایه فناوری اطلاعات را دارد و دارای صلاحیت و توانایی استفاده از کامپیوتر شخصی و کاربردهای عمومی کامپیوتر می‌باشد. به بیان دیگر این گواهینامه، نشان می‌دهد که دارنده آن یک امتحان تئوری که دانش او را در مفاهیم پایه فناوری

۱- Gilmor

۳- Windows

۵- Sheets Spread

۷- E-mail

۲- Matius

۴- Word Processing

۶- Data Base

۸- Power Point

اطلاعات ارزیابی می‌کند و شش امتحان عملی که شایستگی فرد را در استفاده از کامپیوتر شخصی و کاربردهای عمومی کامپیوتر ارزیابی می‌کند با موفقیت گذرانده است. ICDL یک گواهینامه پذیرفته شده بین‌المللی است که توسط شرکت‌ها، موسسات، مراکز دولتی به عنوان مدرکی برای استخدام متقاضیان تلقی شود و تضمین می‌کند که متقاضی و یا کارمند، دانش و مهارت لازم برای استفاده از کامپیوتر شخصی و کاربردهای عمومی آن را برابر با سرفصل‌های پذیرفته شده بین‌المللی داراست (توکلی، ۱۳۸۴).

بررسی مهارت‌های ICDL به سه نکته مهم در قالب اهداف، ویژگی‌ها و فواید و مخاطبان می‌پردازد که به شرح آن می‌پردازیم:

الف) اهداف ICDL:

- ۱- ترویج و پرورش سواد کامپیوتری برای همه
- ۲- افزایش سطح دانش فناوری اطلاعات و سطح صلاحیت فنی استفاده از کامپیوترهای شخصی و کاربردهای عمومی آن برای همه شهروندان در سطح اروپا و بین‌الملل.
- ۳- تضمین این امر که کاربران کامپیوتر در استفاده از کامپیوتر شخصی مهارت کافی دارند.
- ۴- افزایش بهره‌وری همه کاربرانی که در کارشان، به استفاده از کامپیوتر نیاز دارند.
- ۵- بهتر نمودن بازگشت سرمایه‌گذاری در فناوری اطلاعات.
- ۶- مهیا کردن یک شرایط پایه برای اینکه همه مردم، فارغ از نوع تحصیلات و تجربیات قبلی‌شان بتوانند عضو یک جامعه اطلاعاتی باشند.

ب) ویژگی‌ها و فواید ICDL:

امروزه، مهارت‌های کامپیوتری اهمیت روزافزونی برای مردم در کلیه امور زندگی پیدا کرده است. ICDL یک گواهینامه فناوری اطلاعات برای همه شهروندان است و برای همه کسانی که به آن نیاز دارند (و یا علاقه‌مند به آن هستند) دانش فنی استفاده از کامپیوتر شخصی را می‌آموزد. این گواهینامه برای همه مردم - در هر کاری که انجام می‌دهند - و افراد جویای کار در هر سنی که هستند مناسب است. بعضی از ویژگی‌های مفید ICDL را چنین می‌توان برشمرد:

- ۱- گواهینامه مهارت برای استفاده از فناوری اطلاعات برای همه،
- ۲- یک روش ابتکاری و ملموس برای اندازه‌گیری و تایید مهارت‌های هر فرد،
- ۳- یک الگو برای آموزش و یادگیری در جامعه اطلاعاتی،

- ۴- برخورداری از یک مدل بسیار موثر برای ارزیابی فارغ‌التحصیلان آموزش فناوری اطلاعات،
- ۵- اقدام به اطلاع‌رسانی به عموم مردم برای مشارکت فعال در تولید و توزیع اطلاعات،
- ۶- ایجاد یک روش ابتکاری و ملموس که امکان تحرک و پویایی دارنده آن را افزایش می‌دهد،
- ۷- یک مدرک معتبر جهت استخدام و ارتقای درجه شغلی،
- ۸- گسترده‌ترین و بزرگترین مدرک شناخته شده در سطح جهانی برای کاربری کامپیوتر،
- ۹- افزایش سطح مهارت‌ها، در استفاده‌های کارآمد و درست از IT و کامپیوتر،
- ۱۰- ایجاد و احداث دروازه‌ی ورود به جامعه اطلاعاتی و تحصیلات عالی در زمینه IT،

ج) مخاطبان ICDL

همه رشته‌ها و نظام‌های آموزشی در هر سطحی به آن نیاز دارند. مخاطبان ICDL عموم افرادی است که می‌خواهند به شایستگی از کامپیوتر شخصی استفاده ببرند: از جمله استادان دانشگاه معلمان، دانشجویان، کارکنان، دانش‌آموزان و شهروندان. این گواهینامه مدرکی برای احراز صلاحیت آنها در استخدام، ارتقا و بهبود شغل می‌باشد. با این تعریف ICDL محدوده وسیعی از جمعیت یک جامعه را برای آموزش و ارزیابی مدنظر قرار دارد (صمدی، ۱۳۸۲).

مهارت اول: مفاهیم پایه فناوری اطلاعات

در این مهارت، داوطلب لازم است که ساختمان فیزیکی کامپیوتر شخصی را بشناسد و مفاهیم پایه فناوری اطلاعات از جمله: ذخیره کردن داده‌ها، حافظه، کاربردهای نرم‌افزاری مبتنی بر کامپیوتر در جامعه، کاربرد شبکه‌های اطلاعاتی در پردازش و توزیع اطلاعات را بداند. داوطلب همچنین باید درک کند که چرا و چگونه سیستم‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات در هر سازمان و شرکتی برپا شده است. علاوه بر این لازم است داوطلب به امنیت اطلاعات و موضوعات حقوقی و قانونی مرتبط با کامپیوتر نیز توجه کافی داشته باشد.

مهارت دوم: استفاده از کامپیوتر و مدیریت پرونده‌ها

در این مرحله داوطلب لازم است نشان دهد دانش و صلاحیت لازم برای استفاده از عملکرد پایه کامپیوتر شخصی و سیستم عاملش را دارد، وی همچنین باید قادر باشد به طور موثر با محیط رومیزی^۱ سیستم عامل کار کند و نیز باید بتواند پرونده‌ها و فهرست‌ها و زیر فهرست‌ها را مدیریت

و سازماندهی نماید و بداند چگونه آنها را کپی کند، انتقال دهد و حذف نماید. داوطلب همچنین باید قادر باشد با شماهای رومیزی^۱ به خوبی کار کرده و پنجره‌ها را اداره نماید. علاوه بر این‌ها وی باید بتواند از ابزارهای جستجو، ویرایش و مدیریت چاپ که همراه سیستم عامل است به خوبی استفاده نماید.

مهارت سوم : واژه‌پردازها

در این مهارت داوطلب لازم است نشان دهد توانایی استفاده از کاربردهای واژه‌پردازها در کامپیوتر شخصی را داراست، او باید درک توانایی انجام دستورات پایه مرتبط با ایجاد، شکل دادن و اتمام یک متن در واژه‌پرداز را داشته باشد. همچنین داوطلب باید نشان دهد صلاحیت لازم برای استفاده از قابلیت‌های پیشرفته‌تر واژه‌پردازها مانند ایجاد جداول استاندارد، استفاده از عکس و تصویر در یک متن، آوردن و انتقال یک شی در متن و استفاده از ابزارهای ایجاد و ترکیب پست الکترونیک را دارا باشد.

مهارت چهارم : صفحه‌گسترده‌ها

در این مهارت داوطلب مفاهیم پایه لازم است صفحه‌گسترده‌ها را بفهمد و نشان دهد توانایی استفاده از کاربردهای صفحه‌گسترده در کامپیوتر شخصی را داراست. او باید دانش و توان انجام دستورات پایه مرتبط با توسعه، شکل دادن و استفاده از یک صفحه‌گسترده را دارا باشد. همچنین باید بتواند اعمال ریاضی و منطقی استاندارد را با استفاده از فرمولها و توابع پایه انجام دهد. داوطلب همچنین باید نشان دهد صلاحیت لازم را برای استفاده از قابلیت‌های پیشرفته‌تر صفحه‌گسترده‌ها مانند آوردن و اتصال یک شی و ایجاد نمودارها دارا باشد.

مهارت پنجم : بانک‌های اطلاعاتی

در این مهارت لازم است داوطلب مفاهیم پایه بانک‌های اطلاعاتی را بفهمد و نشان دهد توانایی استفاده از بانک‌های اطلاعاتی در کامپیوتر شخصی را داراست. این مهارت به دو بخش تقسیم می‌شود اولین بخش، مهارت و توانایی داوطلب در طراحی یک بانک اطلاعات ساده با استفاده از بسته‌های نرم‌افزاری استاندارد است و دومین بخش، توانایی او را برای بازیابی اطلاعات از یک بانک اطلاعات ایجاد شده (با استفاده از ابزارهای موجود درخواست و جستجو، انتخاب و مرتب‌سازی) ارزیابی می‌کند. همچنین داوطلب باید قادر به ایجاد و اصلاح گزارش‌ها باشد.

مهارت ششم: ارائه مطالب

در این مهارت لازم است داوطلب، شایستگی خود را در استفاده از ابزارهای ارائه مطالب در کامپیوتر شخصی نشان دهد. او باید قادر باشد وظایفی همچون ایجاد، شکل دادن و آماده کردن مطالب برای ارائه و نمایش را انجام دهد. همچنین باید توانایی ایجاد ارائه‌های متفاوت متناسب با مخاطبان و موقعیت‌های مختلف را دارا بوده و بتواند اعمال پایه برای کار با گرافیک و نمودارها و استفاده از انواع موثر نمایش اسلاید را انجام دهد.

مهارت هفتم: اطلاعات و ارتباطات

این مهارت به دو بخش تقسیم می‌شود: در بخش اول (اطلاعات) داوطلب لازم است توانایی انجام امور پایه جستجو در وب را با استفاده از نرم‌افزارهای کاربردی و موتورهای جستجوی رایج داشته باشد. همچنین باید بتواند نتایج جستجو را بررسی کند و صفحات موردنظر خود را نشان کند و گزارشات جستجو و صفحات وب را چاپ نماید. در بخش دوم (ارتباطات) داوطلب باید قادر باشد از نرم‌افزارهای پست الکترونیک برای ارسال و دریافت پیام، الحاق کردن یک فایل به پیام، سازماندهی و مدیریت پیام‌ها در فهرست و زیرفهرست‌ها استفاده نماید (مانلی، ۲۰۰۴ و سایت بنیاد ICDL).

بیان مسأله:

با توجه به اهمیت آموزش‌های ICDL در دسترسی بهتر به اطلاعات و اهمیت تولید علم در دانشگاه در این تحقیق به بررسی تاثیر مهارت‌های ICDL بر تولید علم اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن پرداخته شده است.

اهداف اصلی این پژوهش عبارتند از:

۱. شناسایی رابطه بین مهارت‌های ICDL و میزان تولید علم بین اعضای هیات علمی
۲. شناسایی سطح آشنایی اعضای هیات علمی با مهارت‌های ICDL

پرسش‌های تحقیق:

در این پژوهش پرسش‌های زیر مطرح شده است:

۱. میزان تولید علم در بین اعضای هیات علمی دانشگاه رودهن چقدر است؟
۲. آیا کسب مهارت‌های ICDL با میزان تولید علم رابطه دارد؟

۳. سطح مهارت ICDL در کدام گروه آموزشی بیشتر است؟

روش تحقیق

روش تحقیق در پژوهش مورد مطالعه توصیفی بر مبنای روش اسنادی - پیمایشی (Survey) بود. برای جمع آوری اطلاعات نیز از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده خواهد شد.

جامعه آماری، حجم نمونه، روش نمونه‌گیری

جامعه مورد مطالعه متشکل از ۱۵۰ نفر از اعضای هیات علمی تمام وقت و نیمه وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن در سال ۱۳۸۶ بود. پرسش‌نامه‌ها با توجه به تعداد اعضای هیات علمی در گروه‌های آموزشی به نسبت بین آنان توزیع گردید. با توجه به سؤالات مطرح شده و متغیرهای مورد مطالعه به منظور سنجش و اندازه‌گیری متغیرها ابتدا بر اساس متغیرهای مورد مطالعه ۱۴ سؤال باز و بسته تدوین شد. و تحلیل پاسخ‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS^۱ ارزیابی و محاسبه گردید.

یافته‌ها

با توجه به سؤال‌های مطرح شده و نوع داده‌ها، روش تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از محاسبه شاخص‌های آمار توصیفی از قبیل فراوانی، درصد، و برای استخراج داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده شده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی به تفکیک گروه‌های آموزشی و جنسیت

جنسیت		گروه‌های آموزشی		
مرد	زنان	درصد	درصد	
۴۸	۵۴	۸۴/۳	۵۵/۸	علوم انسانی
۵	۳	۴/۶	۵/۹	علوم پایه
۱۳	۳	۴/۶	۱۵/۱	فنی و مهندسی
۱۸	۴	۶/۲۵	۲۰/۹	کشاورزی
۲	۰	۰	۳/۳	معماری
۸۶	۶۴	۱۰۰	۱۰۰	جمع

نتایج حاصل از جدول ۱ نشان می‌دهد که بیشترین درصد اعضای هیات علمی در گروه‌های آموزشی علوم انسانی به تفکیک ۸۴/۳ درصد زن و ۵۵/۸ درصد مرد هستند. پس از آن گروه آموزشی کشاورزی ۶/۲۵ درصد و ۲۰/۹ درصد مرد، گروه‌های آموزشی علوم پایه و فنی و مهندسی با ۴/۶ درصد زن و به ترتیب ۵/۹ درصد و ۱۵/۱ درصد و گروه معماری کمترین درصد ۲/۳ مرد را در بر می‌گیرد.

جدول ۲: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی به تفکیک گروه آموزشی بر حسب تولیدات علمی

گروه‌های آموزشی	تالیف کتاب	چاپ مقاله	اجرای طرح	جمع
علوم انسانی	۴۱	۱۹۰	۹۵	۳۲۶
علوم پایه	۱	۴	۳	۸
کشاورزی	۱۶	۲۹	۲۶	۷۱
فنی و مهندسی	۳	۱۳	۱۱	۲۷
معماری	۱	۵	۲	۸
جمع		۴۴۰		

نتیجه حاصل از جدول ۲ نشان می‌دهد که از جمع ۳۲۶ مورد فعالیت پژوهشی اشاره شده در گروه علوم انسانی ۴۱ مورد اختصاص به کتاب، ۱۹۰ مورد چاپ مقاله و ۹۵ مورد اجرای طرح پژوهشی می‌باشد. پس از آن گروه آموزشی کشاورزی از ۷۱ مورد فعالیت پژوهشی ۱۶ مورد تألیف کتاب، ۲۹ مورد چاپ مقاله و ۲۶ مورد طرح پژوهشی داشته است. در گروه آموزشی فنی و مهندسی از جمع ۲۷ مورد تولید علم ۳ مورد تألیف کتاب، ۱۳ مورد چاپ مقاله و ۱۱ مورد طرح پژوهشی اشاره شده است. گروه‌های آموزشی علوم پایه و معماری از مجموع فعالیت‌های پژوهشی ۲ مورد کتاب و ۹ مورد چاپ مقاله و ۵ مورد اجرای طرح پژوهشی بوده است.

جدول ۳: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی به تفکیک گروه آموزشی بر حسب آشنایی با مهارت‌های هفت‌گانه

گروه‌های آموزشی	Access	Power point	Internet و It	Windows	Word	excel	جمع
علوم انسانی	۴۸	۴۱	۱۰۲	۵۶	۵۷	۵۵	۳۵۳
علوم پایه	۴	۳	۹	۳	۴	۴	۲۷
فنی و مهندسی	۱۱	۱۱	۲۶	۱۲	۹	۹	۷۸
کشاورزی	۸	۱۳	۲۱	۱۶	۱۲	۱۲	۸۲
معماری	۱	۲	۲	۲	۲	۰	۹
جمع				۵۴۹			

نتایج حاصل از جدول ۳ نشان می‌دهد که بیشترین تعداد از جامعه مورد بررسی که با مهارت‌های ICDL آشنایی دارند به ترتیب در گروه آموزشی علوم انسانی، کشاورزی، فنی و مهندسی و علوم پایه است. از مجموع پاسخگویان به سؤال مربوط به آشنایی با مهارت‌های ICDL بیشترین تعداد در گروه آموزشی علوم انسانی به ترتیب ۱۰۲ نفر اینترنت، ۵۷ نفر واژه‌پرداز، ۵۶ نفر ویندوز، ۵۵ نفر اکسل، ۴۸ نفر اکسس و ۴۱ نفر با پاورپوینت و کمترین تعداد مربوط به گروه آموزشی معماری به ترتیب ۲ نفر اینترنت، ۲ نفر واژه‌پرداز، ۱ نفر اکسس و ۲ نفر با پاورپوینت آشنایی دارند.

جدول ۴: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب میزان استفاده از ICDL در کارهای تحقیقاتی

میزان استفاده	تعداد	اعتبار درصد
کم	۹	۶/۱
متوسط	۶۵	۴۱/۳
زیاد	۷۹	۵۲/۶۶
جمع	۱۴۸	۱۰۰

نتایج حاصل از جدول ۴ نشان می‌دهد که از مجموع ۱۵۰ نفر پاسخگویان ۴۱/۳ درصد از پاسخگویان از مهارت ICDL در کارهای تحقیقاتی به میزان متوسط، ۵۲/۶۶ درصد از پاسخگویان تا حد زیاد و ۶/۱ درصد از جامعه مورد بررسی به میزان کم از ICDL در کارهای تحقیقاتی استفاده می‌کنند.

نتیجه‌گیری

امروزه اهمیت آشنایی با مهارت‌های ICDL بر کسی پوشیده نیست. لازمه پیشرفت جامعه فراهم کردن شرایط بهره‌وری بیشتر از منابع تولید شده در سطح جهان می‌باشد که این خود مستلزم توجه جدی به امر آموزش است بدون آموزش، اعضای هیات علمی انرژی و وقت زیادی را از دست خواهد داد. دانشگاه‌ها به عنوان نهاد متولی آموزش موظفند ضمن فراهم کردن فرهنگ امکانات فرهنگ پیرامون ارتقای سطح دانش و مهارت تولید و مصرف بهینه دانش به اعضای هیات علمی خود به توانمندسازی جامعه دانشگاهی به طور جدی و اصولی بپردازند.

نتایج حاصل از جدول ۱ حاکی از این است که بیشترین تعداد اعضای هیات علمی در گروه آموزشی علوم انسانی و کمترین آن در گروه آموزشی علوم پایه است، این نتیجه نشان می‌دهد که

بیشتر رشته‌های تحصیلی موجود در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن زیر گروه علوم انسانی و کمتر در سایر رشته‌ها می‌باشند. و از طرفی، تعداد اعضای هیات علمی زن نسبت به مرد در گروه‌های آموزشی علوم انسانی بیش از سایر گروه‌ها است.

در مقایسه آمار تولیدات علمی اعضای هیات علمی (جدول ۲) و میزان آشنایی با مهارت‌های ICDL (جدول ۴) این نتیجه حاصل شد که در گروه‌های آموزشی که میزان آشنایی آن‌ها با مهارت‌های ICDL بیشتر است تولیدات علمی آنها نیز بیشتر است. همچنین نتیجه دیگر حاصل از جدول ۴ نشان داد که بیش از ۸۰ درصد از اعضای هیات علمی از مهارت‌های هفتگانه در فعالیت‌های پژوهشی استفاده می‌کنند.

امروز که توسعه علمی در کشور از اهمیت خاصی برخوردار است باید دانشگاه‌ها به عنوان بستر توسعه علمی توجه جدی به آموزش این مهارت‌ها برای جامعه علمی خود داشته باشند آموزش جدی‌تر کسب این مهارت‌ها نه فقط به عنوان گذران دوره‌ای برای گرفتن ترفیع سالانه یا ارائه آمارهای بالا برای کسب امتیازات، بلکه عملیاتی کردن این آموزش‌ها، باید در صدر برنامه‌های دانشگاه‌ها قرار گیرد.

منابع فارسی

- توکلی، ع. (۱۳۷۹). روش‌های مناسب انتقال تکنولوژی به کشور، پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی سیستم‌های اقتصادی-اجتماعی. دانشگاه علم و صنعت ایران.
- پریرخ، م. (۱۳۸۶). آموزش سواد اطلاعاتی مفاهیم، روش‌ها و برنامه‌ها. تهران کتابدار.
- حسینی. (۱۳۸۳). تاثیر میزان دوره آموزش ضمن خدمت فناوری اطلاعات در سواد کامپیوتری معلمان مرد مقطع متوسطه شهر نجف آباد در سال تحصیلی ۸۲-۸۳.
- ورجاوند، پ. (۱۳۶۸). پیشرفت و توسعه بر بنیاد هویت فرهنگی. تهران شرکت سهامی انتشار.
- موسوی، ع. و سبزی‌علی گل، م. (۱۳۸۳). گواهینامه بین‌المللی کاربری کامپیوتر ICDL-xp سطح یک. تهران: نشر صفار و اشراقی.
- صمدی، آذر، حسن، ماهباز، آرش. (۱۳۸۲) گواهینامه بین‌المللی کاربری کامپیوتر رایانه کار درجه ۱ بر اساس نسخه ICDL آخرین استاندارد آموزشی فنی و حرفه‌ای با کد بین‌المللی. تهران: ادبستان.

مانلی، ب. و هولدن، پ. (۲۰۰۴) آموزش استاندارد آی سی دی ال مهارت اول مبانی فناوری

اطلاعات. ترجمه: کیوان سالمی، تهران: انستیتو ایز ایران.

مرکز آمار ایران، فروردین (۱۳۸۰). خلاصه آمارهای پایه‌ای کشور منبع اصلی: وبلاگ

ایران‌نیو گواهینامه بین‌المللی ILCD

منابع انگلیسی

Fu. Yu fang Salony.(۱۹۹۱) *Computer litracy among faculty in higher education* (Dissertation).United states – Texas. University of Northon Texas. <http://proquest.umi.com>.

Gilmor, Elizabet Lee. (۱۹۹۸). *Impact of training on the information technology attitudes of university faculty* (Dissertation).University of Northon Texas. <http://proquest.umi.com>.

<http://www.irannew.blogfa.com>

TortorellTann Eichorn(۱۹۸۵). *The beginning computer litracy course in Pennsylvania community college: a needs assessment based on perceptions of course content* (Faculty)(Dissertation).United States .University of Pittsburgh. <http://proquest.umi.com>.